

17 Mai 2014

Christine Chapman AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Caerdydd CF99 1NA

Sophia Gardens | Gerddi Sophia
Cardiff | Caerdydd
CF11 9SW
T / Ff 0300 300 3111
www.sportwales.org.uk
www.chwaraeoncymru.org.uk

Sarah.powell@chwaraeoncymru.org.uk

029 2033 8232

Annwyl Christine

Roeddem yn dymuno ysgrifennu er mwyn rhoi i chi ac i weddill y pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiadau ers i chi gyhoeddi eich adroddiad *Lefelau cymryd rhan mewn chwaraeon*. Rydym yn croesawu'r adroddiad a'r cyfle mae'n ei roi i ymestyn y drafodaeth ar y rôl y mae chwaraeon yn ei chwarae ym mywyd cenedlaethol Cymru a sut gallwn ni wella'r ffordd rydym yn cydweithio er mwyn creu Cymru iachach a mwy egniol.

Arolwg 2012 ar Oedolion Egniol

Yn ddiweddar, cyhoeddwyd canlyniadau Arolwg 2012 ar Oedolion Egniol gennym. Canfuwyd bod 262,000 yn rhagor o oedolion (15+ oed) yn cymryd rhan yn rheolaidd mewn gweithgareddau chwaraeon, sy'n golygu deirgwaith neu fwy yr wythnos. Mae hyn yn golygu bod 39% o'r boblogaeth yn 2012 yn cymryd rhan mewn chwaraeon yn fwy rheolaidd, o gymharu â 29% yn 2008/09. Canfuwyd hefyd bod y cymryd rhan yn gyffredinol mewn chwaraeon wedi cynyddu, gan gynnwys y ffigurau ar gyfer yr holl brif chwaraeon, yn groes i'r duedd tymor hir, a oedd wedi parhau'n statig i raddau am oddeutu deng mlynedd. Mae'r gwirfoddoli mewn chwaraeon wedi dyblu hefyd, o 4.6% yn 2008 i 10.4% yn 2012. Mae'r aelodaeth o glybiau chwaraeon wedi cynyddu o 16% yn 2008/09, o 16% i 27% o'r boblogaeth yn 2012, ond mae mwy o ddynion yn aelodau o hyd. Gellir llwytho papur llawn ar gyflwr y genedl i lawr yn:

www.sportwales.org.uk/activeadults

Er bod y rhain yn ffigurau cadarnhaol sy'n dangos tuedd o gynnydd, nid ydym am orffwys ar ein rhwyfau o ran yr angen am barhau i fuddsoddi a datblygu ein darpariaeth, fel bod pob plentyn, person ifanc ac oedolyn yn gallu elwa o gymryd rhan am oes mewn chwaraeon.

Rhaglen Galw Am Weithredu Chwaraeon Cymru

Canfu'r Arolwg ar Chwaraeon Ysgol a'r Arolwg ar Oedolion Egniol bod bylchau yn y cymryd rhan o hyd, er gwaetha'r cynnydd cyffredinol. Fel y dywedwyd gennym yn ein tystiolaeth i'r pwyllgor, nid ydym yn credu bod y rhwystrau sy'n atal cymryd rhan mewn chwaraeon yn anochel na chwaith yn amhosib eu goresgyn.

Er mwyn mynd i'r afael â hyn, ym mis Ebrill, lanswyd rownd nesaf rhaglen gyllido Galw Am Weithredu gennym, gyda £3 miliwn o gyllid y loteri genedlaethol yn dod ar gael i fynd i'r afael â'r bwlch yn y cymryd rhan, ac i greu amgylchedd chwaraeon lle mae gan bawb gyfle cyfartal i gymryd rhan. Byddwn eisiau buddsoddi mewn prosiectau a sefydliadau sy'n gallu cyflwyno mwy o gymryd rhan ymhlith merched ifanc, cymunedau o bobl dduon a lleiafrifoedd ethnig (DLLE), pobl ag anableddau neu blant a phobl ifanc sy'n byw mewn tlogi. Rydym wedi mynd ati'n fwriadol i beidio â gosod llawer o amodau, rhag mygu creadigrwydd sefydliadau, ac rydym yn hapus gyda'r ymateb rhagorol gan amrywiaeth eang o bartneriaid, hen a newydd. Rydym wedi trefnu cyfres o sioeau teithiol hefyd, fel bod y sefydliadau'n gallu trafod eu syniadau. Mae cam cyntaf y broses ymgeisio'n cau ar 20^{fed} Mehefin a byddem yn croesawu unrhyw gefnogaeth y gall aelodau'r pwyllgor ei rhoi er mwyn annog sefydliadau i ystyried ymgeisio. Mae rhagor o wybodaeth ar gael drwy ddilyn y ddolen hon:

<http://www.sportwales.org.uk/calls4action>

Methodoleg Arolygu Chwaraeon Cymru

Rydym yn cydnabod yr argymhelliad perthnasol i'r ffordd rydym yn cynnal ein dau arolwg ar raddfa fawr. Mae'n rhan o'n harfer safonol i adolygu'n rheolaidd fethodoleg a chynnwys ein harolygon, er mwyn sicrhau eu bod yn cadw at arferion da ac yn diwallu anghenion Chwaraeon Cymru a Llywodraeth Cymru.

Fel cyflenwr Ystadegau Swyddogol, mae gennym ddyletswydd i gydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau Swyddogol. Mae'r Cod hwn yn datgan bod gennym ddyletswydd i ddefnyddio "*dulliau gwyddonol o gasglu ystadegau a seilio cyngor ystadegol ar ddadansoddiadau manwl iawn o'r dystiolaeth*". Pe na bai gennym hyder ym methodoleg neu yng nghanlyniadau'r Arolwg, ni fyddem yn cyhoeddi'r data. Gyda'r holl ddata rydym yn eu cyhoeddi, rydym yn cyflwyno canllawiau ynghylch pa mor fanwl gywir yw'r data hynny. Mae'r dull hwn o adrodd yn ôl yn arfer safonol ar draws y Llywodraeth. Byddwn yn dibynnu ar y mesur ac ar lefel y gwahanu i benderfynu a yw'r data'n ddigon cadarn i'w cyhoeddi.

Ar gyfer rhai o'n mesurau allweddol o Arolwg 2012 ar Oedolion Egnïol - *wedi gwirioni ar chwaraeon ac aelodaeth o glybiau chwaraeon* - nid yw'r data'n ddigon cadarn (oherwydd bod y samplau'n fach) i'w cyhoeddi ar gyfer grwpiau DLIE. Er hynny, gyda'n mesur tymor hir o gymryd rhan mewn chwaraeon (unrhyw gyfranogiad mewn chwaraeon yn ystod y 4 wythnos diwethaf), roeddem yn gallu adrodd yn ôl ar rai grwpiau DLIE. I'r gwrthwyneb, mae ein holl fesurau allweddol yn gadarn wrth i ni wahanu yn ôl lefel incwm teulu. Mae'r tablau data sydd wedi'u cyhoeddi a'r cyfarwyddyd cysylltiedig i'w gweld yn: www.sportwales.org.uk/activeadults.

O ran *Arolwg 2013 ar Chwaraeon Ysgol*, ac oherwydd maint y sampl, roedd posib i ni ddarparu data cadarn ar wahân am ystod o grwpiau poblogaeth, gan gynnwys DLIE.

Rydym yn cynnal cyfarfodydd dwyochrog rheolaidd gyda Phrif Ystadegydd Llywodraeth Cymru. Yn y cyfarfodydd hyn, mae'r Prif Ystadegydd a'i dîm ystadegol yn gweithio gyda ni ac yn ein cynghori ynghylch ein cydymffurfiaeth â'r Cod. Pan ryddhawyd canlyniadau Arolwg 2013 ar Chwaraeon Ysgol gennym, cawsom adborth cadarnhaol gan y Prif Ystadegydd ar ein dull o gyflwyno'r arolwg.

Er ein bod yn cydnabod bod natur anstatudol yr Arolwg ar Chwaraeon Ysgol yn golygu bod y cymryd rhan yn wirfoddol, ac yn dibynnu i raddau helaeth ar ewyllys da ysgolion a phartneriaid tuag at yr arolwg, drwy gynhyrchu cyfres o bwysoli samplau, rydym yn cywiro'r amherffeithrwydd yn y sampl o ymatebion a gasglwyd, ac a allai arwain at ragfarn a gwyro fel arall rhwng y sampl a'r boblogaeth. Mae'r pwysoli samplau'n gwneud iawn am yr amherffeithrwydd hwn a gellir ei ddefnyddio i lunio amcangyfrifon manwl gywir o nodweddion poblogaeth sydd o ddiddordeb, a'r camgymeriadau samplu cysylltiedig.

Yn ychwanegol at addasu ar gyfer diffyg ymateb, mae dosbarthiad y rhywiau, grwpiau blwyddyn a hawl i brydau ysgol am ddim yn cael eu hystyried yn y pwysoli hefyd. Mae data pwysoli'n arfer safonol mewn arolygon poblogaeth.

O ran yr Arolwg ar Oedolion Egniol, mae ein methodoleg yn gadarn iawn. Newidiwyd y ffrâm samplu gennym yn 2008/09, yn unol â chynghor ystadegwyr Llywodraeth Cymru, o sampl cwota i sampl tebygolrwydd ar hap. Yn ei hanfod, yr hyn a olyga'r newid hwn yw ein bod nawr yn defnyddio'r fethodoleg y mae'r rhan fwyaf o arolygon y Llywodraeth yn ei defnyddio. Mae'r dull hwn yn galluogi i ni fesur manwl gywirdeb y data. Unwaith eto, mae hyn i'w ddisgwyl mewn arolygon gan y Llywodraeth, yn enwedig y rhai sydd â'r label Ystadegau Swyddogol. Yn ddiweddar hefyd rydym wedi bod yn trafod gyda Llywodraeth Cymru sut gallwn gael yr arolygon rydym yn eu cynnal yn nes at ei gilydd, er mwyn gallu gofyn cymaint o gwestiynau â phosib a chael maint sampl sydd mor fawr â phosib.

Mae'n bwysig nodi yma hefyd ein bod yn pwysleisio na ddylai ein partneriaid, gan gynnwys y cyrff rheoli, ddibynnu'n llwyr ar y data rydym yn eu darparu, a dim arall, wrth ddatblygu eu cynlluniau. Mae'n rhaid iddynt ofyn yr un cwestiynau am eu haelodaeth eu hunain, fel bod ganddynt ddarlun o bwy sy'n cymryd rhan yn eu campau. I'r diben hwn, aethom ati i gyllido swyddi ymchwil/data penodol mewn nifer o gyrff rheoli, er mwyn meithrin eu gallu i ddeall eu haelodaeth eu hunain. Rydym wedi trefnu hefyd i gyfarfod Cymdeithas Bêl Droed Cymru i drafod y pwyntiau penodol a godwyd ganddynt hwy yn eu tystiolaeth ysgrifenedig a llafar.

Rydym yn teimlo bod yr argymhelliad yn cael ei gyflawni eisoes drwy'r prosesau ffurfiol sydd gennym yn eu lle.

Cymunedau DLIE

Roeddem yn falch bod sampl ein Harolwg ar Chwaraeon Ysgol yn un digon mawr ac amrywiol er mwyn i ni allu darparu data DLIE am y tro cyntaf. Nid yw'n syndod o gwbl bod y data'n datgelu bod y cymryd rhan yn y cymunedau hyn ar lefel is, gyda merched Asiaidd / Asiaidd Prydeinig ymhlith y rhai sydd â'r lefelau cymryd rhan isaf.

Gwaetha'r modd, oherwydd bod y sampl yn llai, dim ond data cyfyngedig iawn rydym yn gallu eu darparu am gyfranogiad DLIE o'r Arolwg ar Oedolion Egnïol. O ganlyniad i hyn, ac fel ymateb i argymhelliad y pwyllgor, rydym wedi ymrwmo i gynnal gwaith ymchwil penodol sy'n edrych ar y rhwystrau sy'n atal cymunedau DLIE yng Nghymru rhag cymryd rhan mewn chwaraeon. Dylai hyn adeiladu ar y gwaith sy'n cael ei wneud eisoes yng Nghymru ac mewn mannau eraill, gan roi i ni ddarlun o'r hyn sydd raid i ni fel sector fod yn ei wneud yn ychwanegol i sicrhau bod chwaraeon yn fwy hygyrch i bawb.

Mae hyn yn ychwanegol at unrhyw fuddsoddiad mewn prosiectau DLIE penodol drwy Galw Am Weithredu a ffrydiau cyllido eraill Chwaraeon Cymru. Rydym yn parhau i weithio gyda'r Rhwydwaith Chwaraeon DLIE i ddatgan cyfleoedd i weithio mewn partneriaeth ac i fuddsoddi mewn prosiectau addas i sbarduno cyfranogiad.

Byddwn yn parhau i ddatblygu ein gwaith yn y maes hwn drwy ein Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb a'n Strategaeth Chwaraeon Cymunedol.

Strategaeth Tlodi Plant

Rydym ym mlwyddyn derfynol ein strategaeth tlodi plant gyntaf a byddwn yn llunio adroddiad ar gynnydd i Lywodraeth Cymru maes o law. Rydym yn cydnabod bod ein strategaeth gyntaf yn canolbwyntio llawer ar sicrhau bod y sylfeini yn eu lle er mwyn i'r sector fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n atal cymryd rhan y mae plant a'u teuluoedd sy'n byw mewn tlodi yn eu hwynebu. Er ein bod yn falch bod ein Harolwg ar Chwaraeon Ysgol a'r Arolwg ar Oedolion Egnïol wedi dangos cynnydd ill dau yn nifer y plant a'r bobl ifanc o'r cymunedau hyn sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon, rydym yn cydnabod yr angen am gau'r bwlch yn y cymryd rhan rhyngddynt hwy â'u cyfoedion yn gynt. Byddwn yn datgan canlyniadau a mesurau priodol fel rhan o'r broses o ddatblygu ein strategaeth newydd, gan sicrhau bod y rhain yn cysylltu hefyd â'n Strategaeth Chwaraeon Cymunedol gyffredinol.

Chwaraeon a'r Iaith Gymraeg

Er nad oedd unrhyw argymhelliad ynghylch y mater hwn, rydym yn cydnabod ei fod yn faes a godwyd ac a drafodwyd yn y pwyllgor. Canfu'r Arolwg ar Oedolion Egnïol bod 46% o'r rhai dros 15 oed sy'n siarad y Gymraeg *wedi gwirioni ar chwaraeon*, o gymharu â 37% nad ydynt yn siarad Cymraeg. Maent hefyd yn fwy tebygol o fod yn aelodau o glybiau chwaraeon. Er bod y rhain yn ystadegau addawol fel rhan o'n gwaith parhaus, byddwn yn cynnal dadansoddiad pellach yn y maes hwn, er mwyn deall yn well y rhyngberthynas sydd rhwng chwaraeon a'r iaith Gymraeg.

Er hynny, rydym ni a'r sector chwaraeon yn cydnabod bod mwy y gallwn ei wneud. Cynhaliwyd seminar ar y cyd gennym yn ddiweddar gyda Chomisiynydd y Gymraeg, ar gyfer cyrff rheoli chwaraeon cenedlaethol, gan edrych ar enghreifftiau o arferion da mewn chwaraeon ac i hybu'r defnydd o'r Gymraeg mewn chwaraeon. Rydym yn bwriadu symud ymlaen gyda'r gwaith hwn mewn partneriaeth â Swyddfa'r Comisiynydd a'n partneriaid, gyda'r bwriad o ddatblygu rhai canlyniadau fel rhan o'r broses o adnewyddu ein Cynllun Iaith Gymraeg ar ôl cyflwyno'r Safonau.

Rydym yn parhau â'n trafodaethau â chydweithwyr ym maes iechyd ac addysg ac yn croesawu ymrwymiad diweddar Llywodraeth Cymru i ddarparu £1.78 miliwn tuag at y Rhaglen Llythrennedd Corfforol ar gyfer Ysgolion. Byddwn yn cydweithio â hwy ar ei chyflawni. Rydym yn gwneud cynnydd cadarnhaol yn ein trafodaethau â sefydliadau iechyd, gan gynnwys Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac rydym yn gobeithio gallu cyflwyno nifer o ddatblygiadau yn ystod y misoedd sydd i ddod.

Rydym yn cytuno gyda'r pwyllgor bod y cynnydd yn gadarnhaol yn gyffredinol, ond bod rhaid i'r cynnydd hwnnw ddigwydd ar raddfa llawer cynt. Rydym yn credu'n gryf bod y sylfeini ar gyfer cynyddu'r cymryd rhan mewn chwaraeon yng Nghymru yn rhai cadarn, ond er mwyn symud ymlaen i'r lefel nesaf, mae'n rhaid i ni sicrhau cefnogaeth pob rhan o'r sector cyhoeddus er mwyn cyflawni cyfres o ganlyniadau y cytunwyd arnynt. Dyma nod yr ydym yn gweithio tuag ato er mwyn sicrhau bod pob plentyn, o ba gefndir bynnag, yn cael cyfle i elwa o gymryd rhan mewn chwaraeon gydol ei oes.

Yn gywir

Sarah Powell
Prif Weithredwr